

Powszechny Spis Rolny 2020 – wyniki wstępne w województwie wielkopolskim

1.10.2021 r.

Powszechny Spis Rolny (PSR) został przeprowadzony na terytorium Polski w okresie od 1 września do 30 listopada 2020 r., według stanu na dzień 1 czerwca 2020 r.

Spisem rolnym, jako badaniem pełnym, zostały objęte gospodarstwa rolne, których użytkownikami były osoby fizyczne (gospodarstwa indywidualne) oraz osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej

Największy spadek liczby gospodarstw odnotowano w grupach obszarowych UR od 7 do 15 ha, natomiast wzrost liczebności dotyczył przede wszystkim gospodarstw najmniejszych (do 1 ha UR) i największych (o powierzchni 50 ha i więcej)

↓ 7,4%

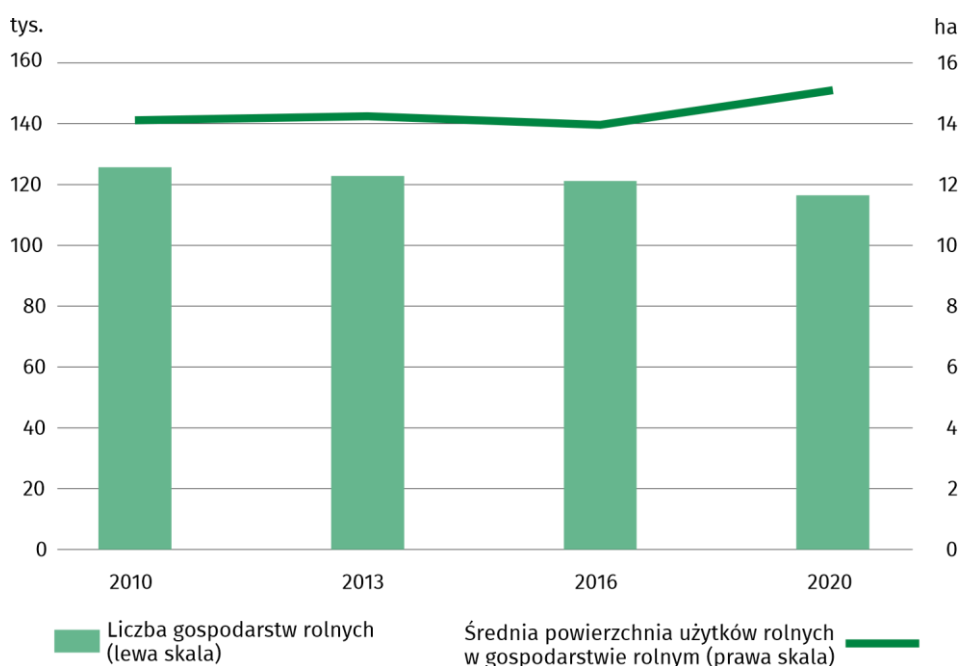
Spadek liczby gospodarstw rolnych w porównaniu z PSR 2010

Według wstępnych wyników Powszechnego Spisu Rolnego, w 2020 r. utrzymała się notowana od lat tendencja spadku liczby gospodarstw rolnych, przy jednoczesnym wzroście ich średniej powierzchni. W strukturze użytkowania gruntów odnotowano wzrost udziału użytków rolnych (UR) w dobrej kulturze, w tym zasiewów i łąk trwałych. Wielkopolskie jest regionem przodującym w uprawie głównych ziemiopłodów, szczególnie zbóż, buraków i ziemniaków. Dominuje też w hodowli świń oraz kur niosek.

1. Gospodarstwa rolne

Wyniki wstępne Powszechnego Spisu Rolnego 2020 r. potwierdziły utrzymanie się tendencji spadkowej liczby gospodarstw rolnych, przy jednoczesnym wzroście ich średniej powierzchni. W województwie wielkopolskim było ponad 116 tys. gospodarstw rolnych, o 7,4% mniej niż wykazano w poprzednim spisie (przy średnim spadku w kraju na poziomie 12,7%). Zdecydowaną większość stanowiły gospodarstwa indywidualne (99,3%; w kraju 99,4%). Biorąc pod uwagę wielkość gospodarstw, ograniczenie liczby dotyczyło przede wszystkim gospodarstw mniejszych (o powierzchni UR od 1 do 20 ha). W okresie dziesięciolecia największe zmiany zaobserwowano w grupach obszarowych 10–15 oraz 7–10 ha, gdzie ubyło odpowiednio 16,7% i 15,8% gospodarstw. Największy przyrost liczebności odnotowano w tym czasie wśród gospodarstw najmniejszych o powierzchni do 1 ha UR (o 8,2%) oraz największych, należących do grup obszarowych UR powyżej 30 ha. Najwięcej gospodarstw rolnych przybyło w grupie obszarowej UR 50–100 ha (42,0%) oraz 100 ha i więcej (28,1%).

Wykres 1. Gospodarstwa rolne i średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie rolnym

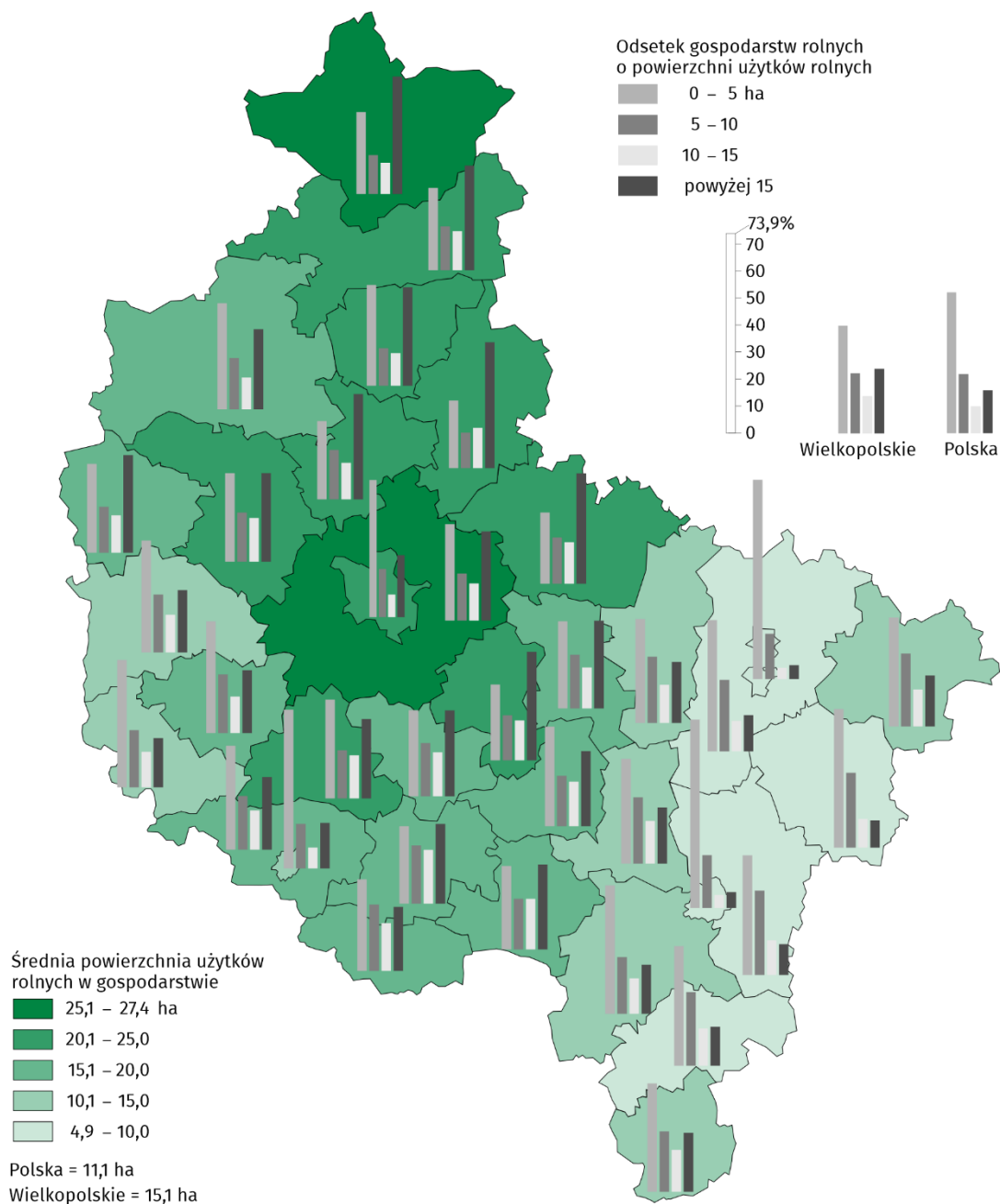

Ze względu na rodzaj prowadzonej produkcji rolniczej, największe zmiany dotknęły gospodarstwa prowadzące jednocześnie produkcję roślinną i zwierzęcą. W 2010 r. ten typ gospodarstw stanowił blisko dwie trzecie ogólnej liczby (64,8%). Zmiany strukturalne zachodzące

w polskim rolnictwie, rozwijanie określonego kierunku produkcji rolnej i większa specjalizacja spowodowały, że udział gospodarstw z produkcją mieszaną (prowadzących zarówno uprawę roślin jak i chów zwierząt) w ciągu 10 lat zmniejszył się o 18,8 p.proc. do 46,0%, na rzecz gospodarstw prowadzących wyłącznie produkcję roślinną, a ich liczba spadła o 34,2%. W 2020 r. ponad połowę całej zbiorowości stanowiły gospodarstwa o profilu roślinnym (53,0%; wzrost udziału o 18,3 p.proc.). W porównaniu z 2010 r. było ich o 41,3% więcej. Relatywnie większy wzrost dotyczył gospodarstw ukierunkowanych na produkcję zwierzęcą (o 84,7%), jednakże w ogólnej liczbie ich udział nie był znaczący, kształtował się na poziomie 1,0%.

Według wstępnych wyników PSR 2020, średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych w województwie wielkopolskim wyniosła 15,1 ha, tj. o 1,0 ha więcej niż w 2010 r. i o 4,0 ha więcej niż przeciętnie w kraju. Najbardziej zwiększyła się średnia powierzchnia gospodarstw mieszanych – o 3,9 ha do 20,4 ha (w kraju wyniosła 13,3 ha). Zmniejszył się natomiast średni obszar użytków rolnych w gospodarstwach prowadzących wyłącznie produkcję zwierzęcą – z 4,0 ha w 2010 r. do 1,4 ha w 2020 r. (w kraju do 1,9 ha).

Mapa 1. Gospodarstwa rolne i średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie rolnym w 2020 r.

W gospodarstwach indywidualnych średnia powierzchnia użytków rolnych wynosiła 13,3 ha wobec 10,2 ha przeciętnie w kraju. W wielkopolskim obszarowo największe gospodarstwa występowały w powiecie złotowskim, gdzie powierzchnia UR w gospodarstwie wynosiła przeciętnie 27,4 ha (w gospodarstwach indywidualnych 25,3 ha). Dla porównania w powiecie tureckim gospodarstwa były 3-krotnie mniejsze (odpowiednio 7,6 i 7,5 ha).

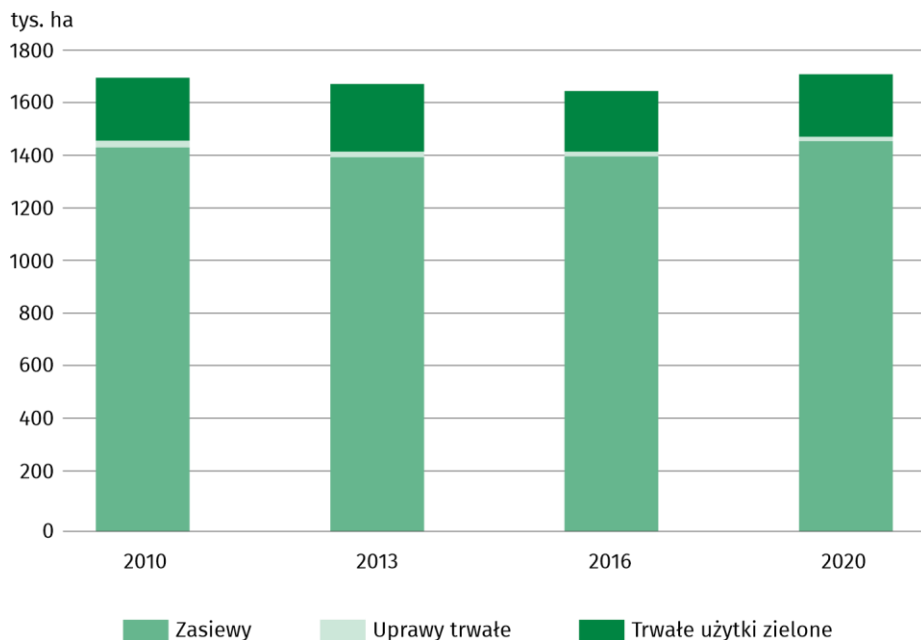
2. Użytkowanie gruntów i powierzchnia zasiewów

Ogólna powierzchnia gospodarstw rolnych w województwie wielkopolskim w 2020 r. wynosiła 1915 tys. ha, co oznacza, że w stosunku do roku 2010 zmniejszyła się o 1,9%, przy przeciętnym spadku w kraju na poziomie 3,5%. W gospodarstwach indywidualnych znajdowało się 86,6% powierzchni gruntów ogółem, tj. mniej niż przeciętnie w kraju (91,4%). Pomimo ograniczenia całkowitej powierzchni gospodarstw, w porównaniu ze spisem z 2010 r., wielkość użytków rolnych zmniejszyła się nieznacznie (o 0,6%; w kraju o 1,2%), w tym obszar użytków w dobrej kulturze pozostał prawie niezmienny (spadek o 0,1%; w kraju wzrost o 0,2%). Zestawiając wyniki spisów 2010 i 2020, odnotowano wzrost areалу łąk trwałych i zasiewów (odpowiednio o 3,4% i 1,6%; w kraju o 7,6% i 3,6%), zmniejszyła się natomiast powierzchnia pastwisk trwałych (o 33,1%), upraw trwałych (o 35,8%), a przede wszystkim gruntów ugorowanych (o 56,4%; w kraju odpowiednio o: 36,4%, 10,1% i 58,4%).

Użytki rolne zajmowały obszar 1763 tys. ha, a większość tego areалу znajdowała się w gospodarstwach indywidualnych (87,2%; wobec 91,2% przeciętnie w kraju). W strukturze użytkowania gruntów udział użytków rolnych kształtował się na poziomie 92,0% ogólnej powierzchni gospodarstw (w gospodarstwach indywidualnych – 92,7%), co w stosunku do 2010 r. oznacza wzrost o 1,2 p.proc. Lasy i grunty leśne stanowiły 3,7% powierzchni, a pozostałe grunty – 4,3%, w obu przypadkach o 0,6 p.proc. mniej niż wskazywały wyniki poprzedniego spisu (w kraju udział użytków rolnych był mniejszy niż w wielkopolskim i wynosił przeciętnie 89,5%, tj. o 2,0 p.proc. więcej niż w 2010 r.; w indywidualnych – 89,4%). Wzrost udziału użytków rolnych, w tym w dobrej kulturze (o 1,6 p.proc.; w kraju o 3,2 p.proc.), zaznaczył się przede wszystkim większym niż w 2010 r. udziałem powierzchni zasiewów (wzrost o 2,7 p.proc. wobec 4,5 p.proc. średnio w kraju), a także łąk trwałych (o 0,6 p.proc. wobec 1,7 p.proc.).

Użytki rolne stanowiły 92,0% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych. Wzrost udziału w stosunku do 2010 r. wiązał się ze zwiększeniem udziału zasiewów oraz łąk trwałych

Wykres 2. Powierzchnia głównych kategorii użytków rolnych w dobrej kulturze

W 2020 r. powierzchnia zasiewów w wielkopolskim obejmowała 1484 tys. ha, co w skali kraju stanowiło 13,8% i oznaczało największy obszar pod zasiewami wśród wszystkich województw. Podobnie jak w poprzednim spisie, wielkopolskie było dominującym regionem pod względem zasiewów zbóż i buraków cukrowych. Pierwsze miejsce zajmowało także w zasiewach ziemniaków (w 2010 r. na miejscu 3.). W uprawie warzyw gruntowych plasowało się na miejscu 2. (tak samo jak w poprzednim spisie), a powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku lokowały je na 3. pozycji (w PSR 2010 była to 1. lokata).

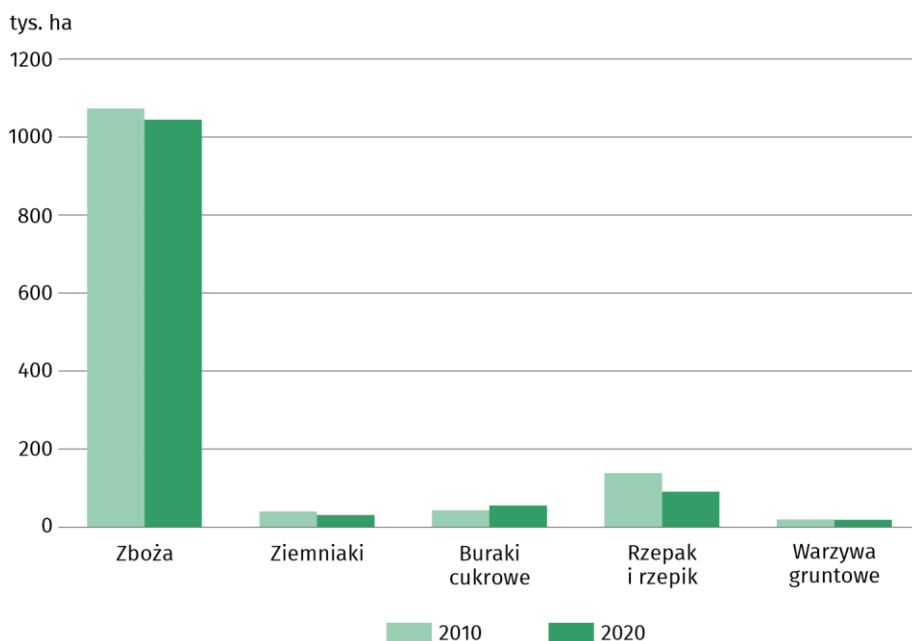
Powierzchnia zasiewów zbóż w 2020 r. objęła obszar 1045 tys. ha i w porównaniu z poprzednim spisem zmniejszyła się o 2,6%, podobnie jak w kraju. W przypadku zbóż podstawowych ograniczenie powierzchni było większe, na poziomie 10,8% (w kraju 4,5%). W strukturze zasiewów w ramach województwa zboża stanowiły 70,4%, co w skali dziesięciu lat wskazuje na spadek udziału o 3,0 p.proc., a dla zbóż podstawowych – o 7,3 p.proc. (w kraju udziały te obniżyły się odpowiednio o 4,4 i 4,6 p.proc.). Podobnie jak w 2010 r., obszar obsiany zbożem w wielkopolskim stanowił 14,1% krajowej powierzchni zasiewów, a udział następnego w kolejności województwa (mazowieckiego) był o 2,0 p.proc. mniejszy.

Uprawa ziemniaków w województwie wielkopolskim w 2020 r. zajmowała obszar 31 tys. ha, tj. o 22,2% mniejszy niż w 2010 r. (w kraju powierzchnia zasiewów zmniejszyła się w tym czasie o 39,8%). Pomimo ograniczenia powierzchni, pod względem uprawy ziemniaków wielkopolskie przoduje wśród pozostałych województw. Udział w krajowej powierzchni zasiewów wyniósł w tym przypadku 13,7%, tj. o 3,1 p.proc. więcej niż w spisie 2010 r. W wojewódzkiej strukturze zasiewów ziemniaki stanowiły 2,1%. Była to wielkość porównywalna ze średnią krajową, a jednocześnie o 0,6 p.proc. mniejsza niż w poprzednim spisie (w 2010 r. w strukturze krajowej udział ziemniaków był większy niż w województwie, odpowiednio 3,6% wobec 2,7%).

Obszar zasiewów buraków cukrowych obejmował 55 tys. ha i w porównaniu z poprzednim spisem zwiększył się o 29,5%, przy przeciętnym wzroście w kraju o 19,2%. Pod względem powierzchni uprawy buraków cukrowych wielkopolskie jest zdecydowanym liderem. Udział regionu w krajowej powierzchni zasiewów w 2020 r. wyniósł 22,5% wobec 20,8% dziesięć lat wcześniej i 21,6% w drugim w kolejności województwie kujawsko-pomorskim. W wojewódzkiej strukturze zasiewów buraki cukrowe stanowiły 3,7% wobec 2,9% w 2010 r. i 2,3% średnio w kraju.

Wielkopolskie przoduje wśród województw pod względem powierzchni zasiewów zbóż, buraków cukrowych i ziemniaków

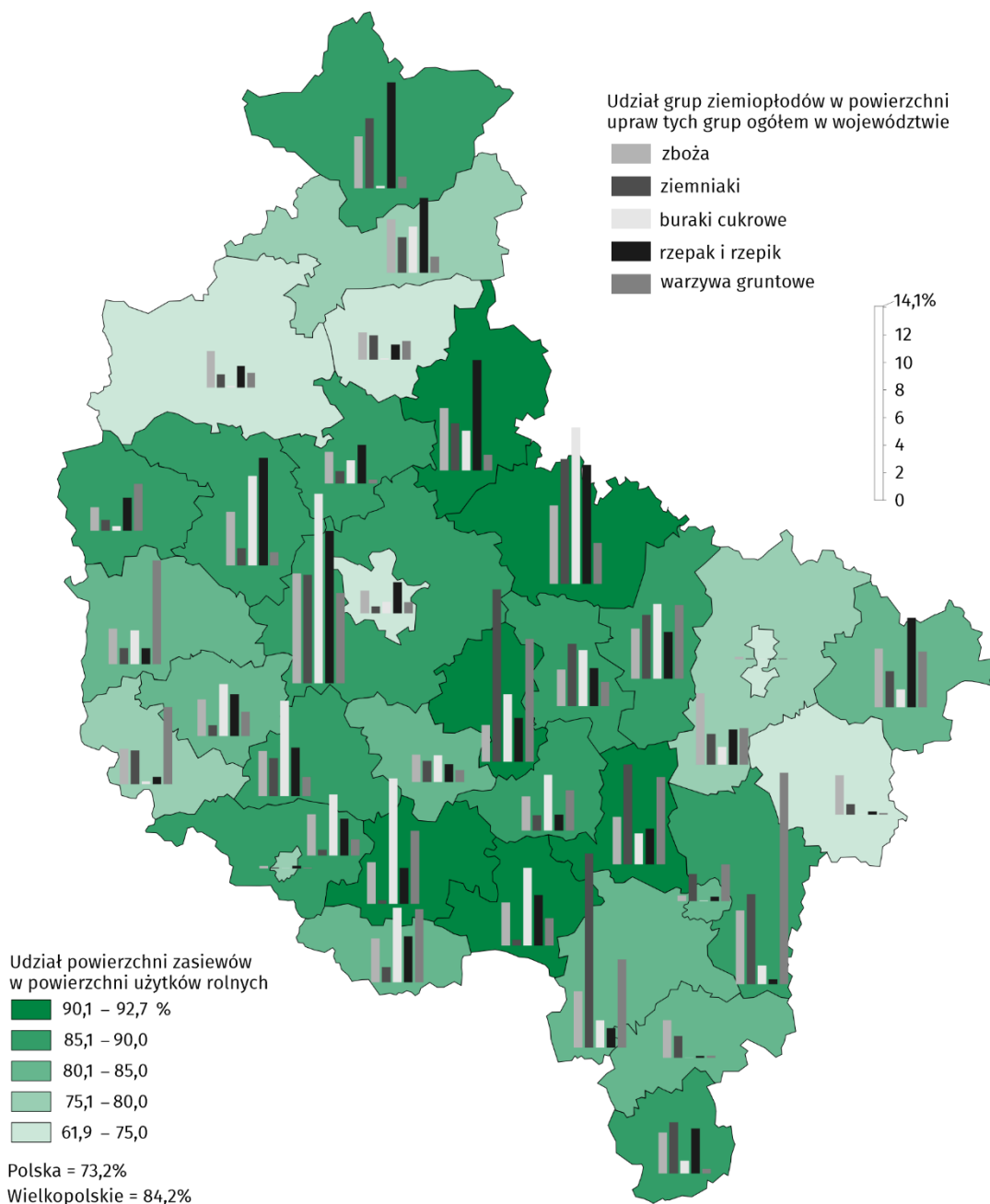
Wykres 3. Powierzchnia zasiewów według grup ziemiopłodów

W okresie dziesięciolecia 2010–2020 w wielkopolskim zmniejszyła się powierzchnia zasiewów rzepaku i rzepiku. Według PSR 2020 rzepak i rzepik wysiano na obszarze 91 tys. ha, czyli mniejszym o 34,1%, przy wzroście w kraju średnio o 3,7%. Udział w krajowym zasiewie rzepaku zmniejszył się o 5,3 p.proc. do 9,3%, co oznacza spadek lokaty o 2 pozycje. Ograniczenie powierzchni zasiewów rzepaku i rzepiku oznaczało mniejszy udział w strukturze zasiewów w skali województwa (z 9,5% do 6,1%), podczas gdy w strukturze krajowej udział tej uprawy utrzymał się na poziomie notowanym w poprzednim spisie (9,1% ogólnej powierzchni zasiewów).

W strukturze zasiewów województwa wielkopolskiego udział warzyw gruntowych kształtował się na poziomie 1,3% i był zbliżony do notowanego w spisie 2010 r. (1,4%), a także do średniej krajowej (1,3%). W 2020 r. warzywa zajmowały areał 19 tys. ha (20 tys. ha w 2010 r.), co w skali kraju stanowiło 13,2%, drugi wynik wśród województw, za kujawsko-pomorskim (18,0%), na równi z mazowieckim (13,2%).

Mapa 2. Powierzchnia zasiewów w 2020 r.

3. Zwierzęta gospodarskie

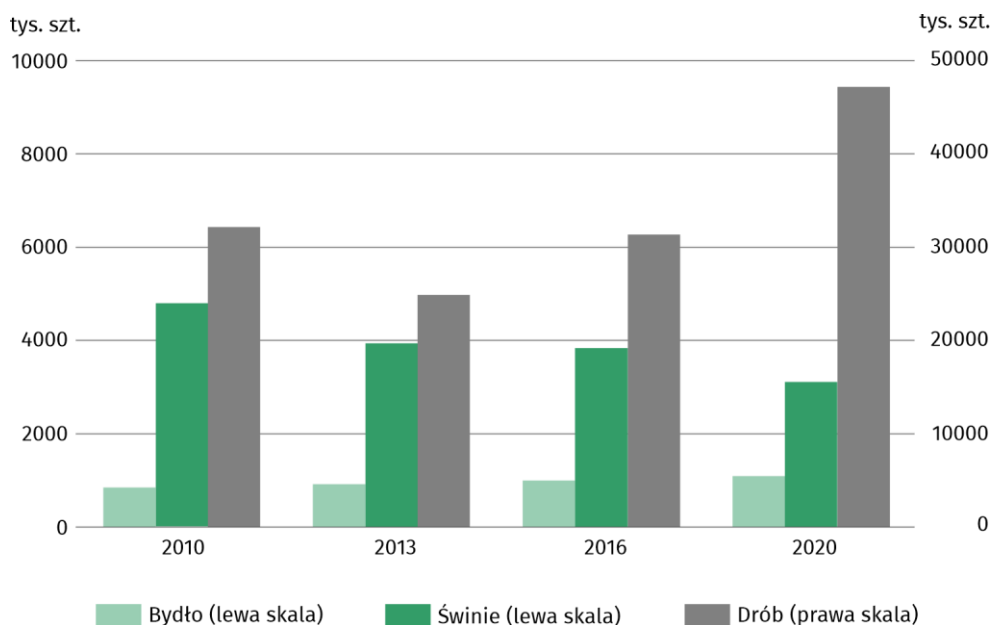
Wyniki wstępne Powszechnego Spisu Rolnego 2020 w województwie wielkopolskim odzwierciedlają ogólny kierunek zmian zachodzących w krajowej produkcji zwierzęcej, a szczególnie wyraźne ograniczenie liczebności utrzymywanego stada świń wobec zwiększenia populacji bydła i jeszcze większego wzrostu pogłowia drobiu.

W 2020 r. pogłowie świń, liczące 3108 tys. sztuk, w ciągu dziesięciolecia zmniejszyło się o 1705 tys. sztuk, co stanowiło ponad dwie piąte ubytku w stadzie tych zwierząt ogółem (w kraju liczebność świń zmniejszyła się o 4092 tys. sztuk, tj. o 26,8%). Spadek pogłowia dotyczył wszystkich województw, oprócz mazowieckiego i łódzkiego, a wynikał w głównej mierze z niskiej opłacalności tuczu i występowania ognisk afrykańskiego pomoru świń (ASF). Pomimo redukcji stada aż o 35,4%, wielkopolskie zachowało 1. lokatę pod względem wielkości produkcji trzody chlewnej w Polsce, a jego udział w krajowym pogłowie świń w 2020 r. wyniósł 27,9% wobec 31,6% w 2010 r. (spadek o 3,7 p.proc.). Pogłowie loch na chów, decydujące o możliwościach reprodukcyjnych stada, liczące 251 tys. sztuk, stanowiło 8,1% pogłowia świń w wielkopolskim wobec 8,0% w 2010 r. (dla kraju było to odpowiednio: 814 tys. sztuk, 7,3% i 9,3%). W 2020 r. gospodarstwa indywidualne utrzymywały 83,1% pogłowia świń w województwie (w kraju 86,5%).

Wielkopolskie zachowuje pierwszą pozycję wśród producentów trzody chlewnej, pomimo spadku liczebności stada o ponad jedną trzecią

Obsada świń na 100 ha użytków rolnych wyniosła 176 sztuk, w tym 14 sztuk loch na chów (wobec odpowiednio 271 i 22 sztuki w 2010 r.). Wskaźnik ten był najwyższy w kraju; średnio w Polsce na 100 ha przypadało 76 sztuk świń, w tym 6 sztuk loch na chów (w 2010 r. odpowiednio 103 i 10 sztuk).

Wykres 4. Pogłowie zwierząt gospodarskich

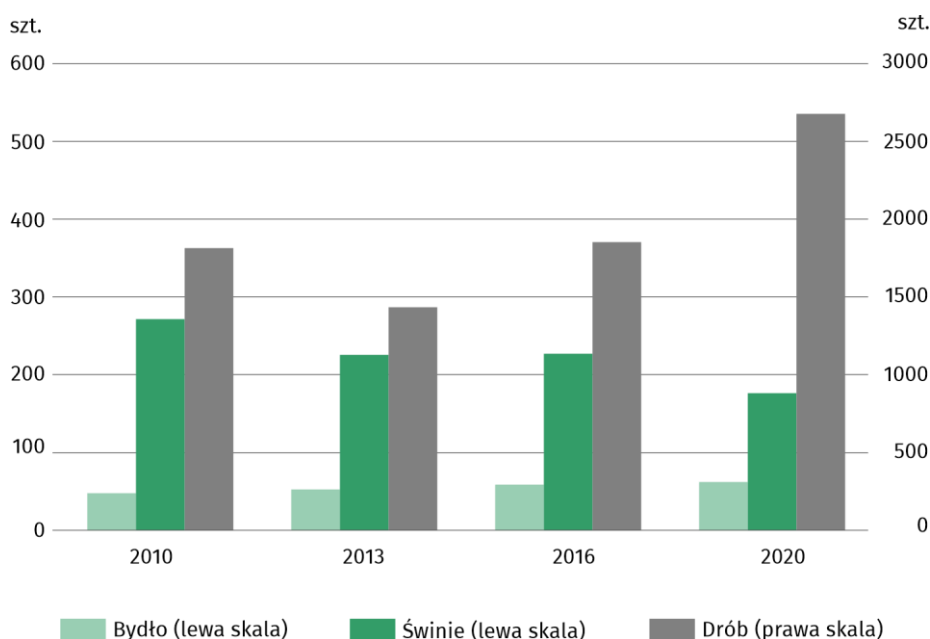

Wyniki wstępne PSR 2020 wykazały w wielkopolskim liczebność stada bydła na poziomie 1095 tys. szt., czyli o 29,8% więcej niż wynikało z PSR 2010. W przekroju województw był to najwyższy zanotowany wzrost. W skali kraju populacja bydła zwiększyła się o 9,8%, tj. o 564 tys. sztuk – z tego niemal połowa dotyczyła przyrostu stada w wielkopolskim (251 tys. sztuk). Biorąc po uwagę wielkość udziału w krajowym stadzie bydła (17,4% wobec 14,7% w 2010 r.), wielkopolskie uplasowało się o lokatę wyżej niż 10 lat wcześniej, zajmując 2. miejsce za mazowieckim. Warto zaznaczyć, że pod względem odsetka krów (12,6% wobec 11,5% w 2010 r.), województwo nadal zajmowało 3. pozycję za mazowieckim i podlaskim. Ponadto zanotowano spadek udziału krów w populacji wojewódzkiej na poziomie 7,5 p.proc. (w kraju odsetek mniejszy o 6,8 p.proc.), co wskazuje na przesunięcia w profilu produkcji w gospodarstwach rolnych zajmujących się chowem bydła (stopniowe ograniczanie stada bydła mlecznego na rzecz bydła mięsnego). Stado bydła w 2020 r. pozostające w gospodarstwach indywidualnych stanowiło 89,7% pogłowia ogółem (w kraju 95,0%).

Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych wyniosła 62 sztuki dla bydła ogółem i 18 sztuk dla krów, przy średniej obsadzie w kraju na poziomie 43 i 17 sztuk (w 2010 r. było to 48 sztuk bydła, w tym 17 sztuk krów; w kraju odpowiednio 39 i 18 sztuk).

Odsetek krów w strukturze stada bydła w porównaniu z 2010 r. zmalał o 7,5 p.proc.

Wykres 5. Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych

W odniesieniu do wyników spisu przeprowadzonego w 2010 r., w 2020 r. w wielkopolskim odnotowano bardzo wysoki wzrost populacji drobiu – o 46,7%, przy średnim wzroście w kraju o 29,4%, co świadczy o silnym rozwoju tej branży w województwie oraz w kraju. Liczba kur niosek stanowiła 43,5% liczącego 47186 tys. sztuk stada i zwiększyła się w tempie podobnym do ogółu drobiu – 43,2% (w kraju odpowiednio 24,4% i 7,8%). Województwo z udziałem w krajowym pogłowiu, który wyniósł 20,9%, zajmowało 2. lokatę (za mazowieckim), natomiast pod względem utrzymywanego stada kur niosek (37,3%) objęło 1. miejsce. Rolnicy w gospodarstwach indywidualnych utrzymywali 69,0% całego stada, w kraju odsetek ten był wyższy i wyniósł 87,9%.

Obsada drobiu na 100 ha użytków rolnych w 2020 r. kształtowała się na poziomie 2677 sztuk, w tym 1165 sztuk kur niosek, przy średniej dla kraju odpowiednio 1537 i 375 sztuk (w 2010 r. na 100 ha użytków rolnych w województwie przypadało 1813 sztuk drobiu, w tym 809 sztuk niosek; w kraju odpowiednio 1173 i 344 sztuki).

4. Nawożenie roślin

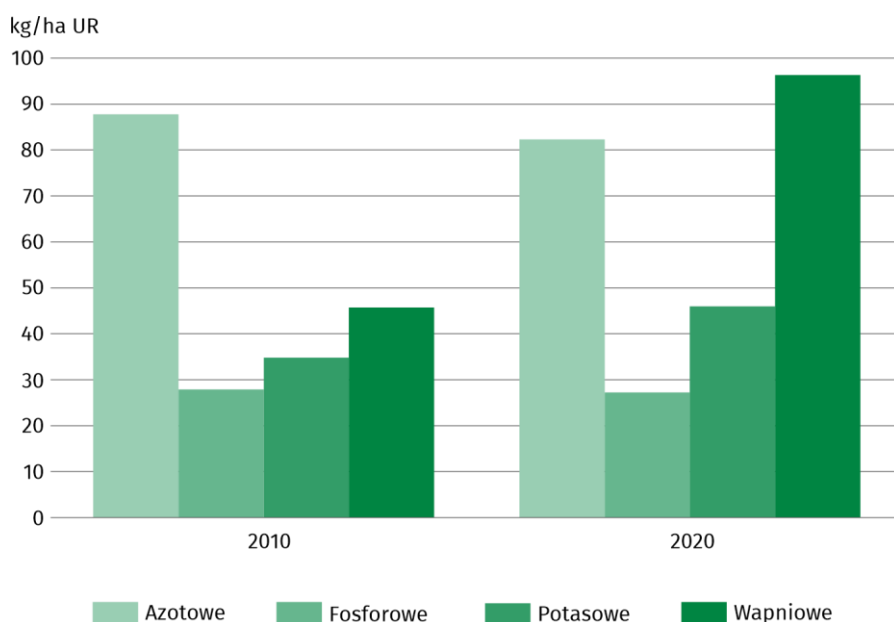
Według wstępnych danych PSR 2020 w okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r. gospodarstwa rolne w województwie wielkopolskim zużyły 274 tys. ton nawozów mineralnych, tj. azotowych, fosforowych i potasowych (NPK) łącznie oraz 170 tys. ton wapniowych (CaO). W porównaniu z rokiem 2010 zużycie nawozów mineralnych wzrosło średnio o 2,7%, w tym najbardziej nawozów potasowych – o 31,3%, natomiast zużycie wapna nawozowego zwiększyło się 2-krotnie. W skali całego kraju wzrost zużycia był większy, w przypadku nawozów mineralnych o 10,2%, w tym potasowych o 41,2%, a wapniowych – ponad 2-krotny.

Na 1 ha użytków rolnych w 2020 r. w wielkopolskim zużyto średnio 155,4 kg nawozów mineralnych, tj. o 4,9 kg więcej niż 2010 r. W przypadku nawozów potasowych zużycie wzrosło o 11,2 kg na 1 ha, natomiast średnie zużycie nawozów azotowych i fosforowych obniżyło się odpowiednio o 5,5 oraz o 0,7 kg. W kraju obserwowano wzrost średniego zużycia wszystkich rodzajów nawozów mineralnych, ale poziom zużycia we wszystkich kategoriach był niższy od notowanego w wielkopolskim. W regionie pod uprawy na 1 ha zastosowano 82,3 kg nawozów azotowych, 46,0 kg – potasowych i 27,2 kg – fosforowych, podczas gdy średnie krajowe wyniosły odpowiednio: 70,4, 38,1 i 24,4 kg/ha.

Odnotowano dynamiczny wzrost populacji drobiu – o 46,7%

W 2020 r. zwiększyło się zużycie nawozów, z tego najbardziej – dwukrotnie – wzrosło zużycie wapna nawozowego

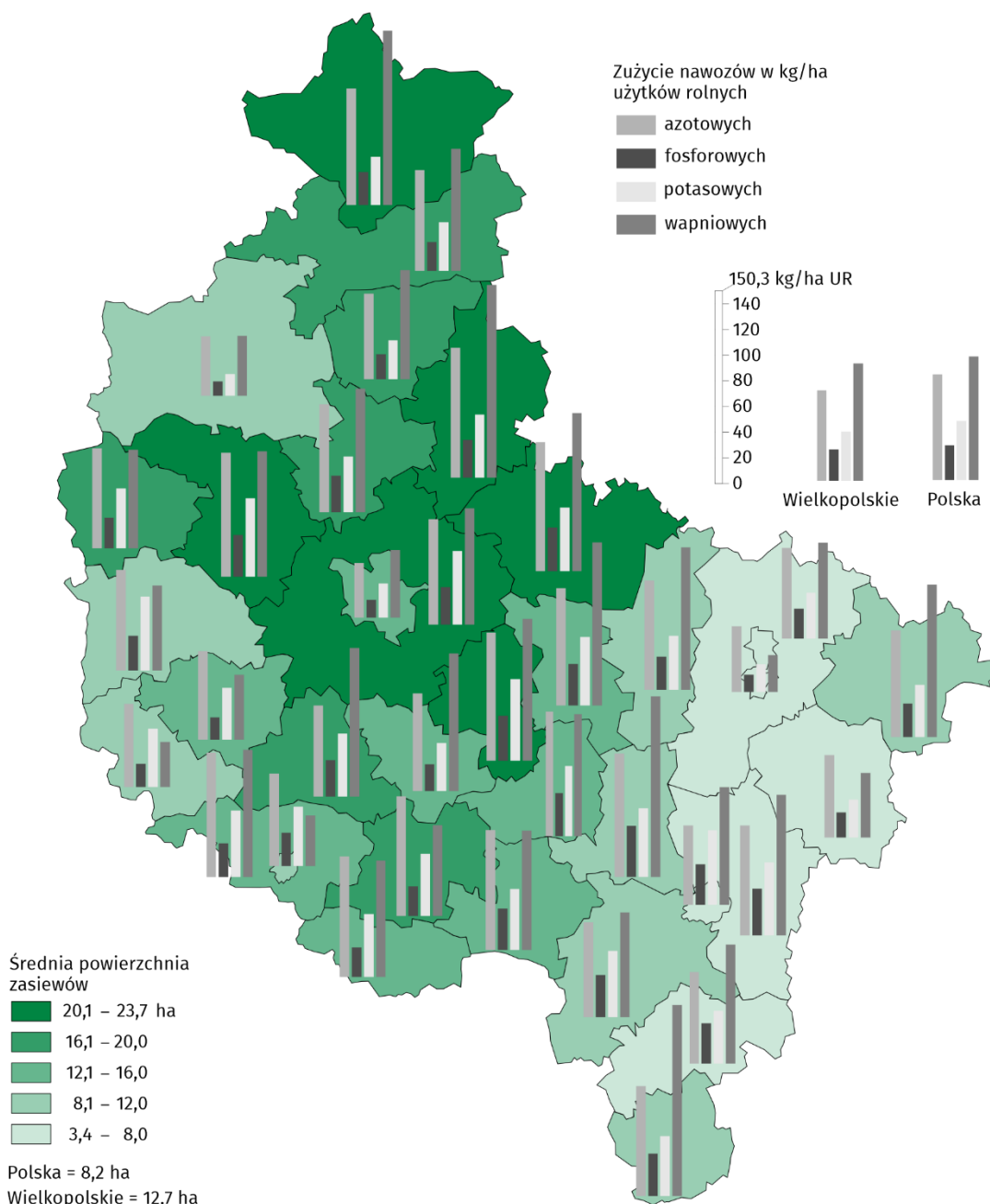
Wykres 6. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych

Wzrost zużycia nawozów wapniowych wiązał się z wprowadzonym w 2019 r. „Ogólnopolskim programem regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie”. W wielkopolskim średnie zużycie nawozów wapniowych w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych w 2020 r. wyniosło 96,3 kg i w stosunku do 2010 r. zwiększyło się o 50,6 kg. W kraju stosowano przeciętnie 91,3 kg/ha tego rodzaju nawozów, tj. o 51,5 kg więcej niż wykazano w poprzednim spisie. Poziom nawożenia w województwach jest zróżnicowany, zależny od rodzaju i klasy gleby oraz intensywności produkcji roślinnej. Z uwagi na obszar województwa i powierzchnię użytków rolnych, wielkopolskie zużywa ilościowo najwięcej nawozów. Jednakże pod względem przeciętnego zużycia na 1 ha plasuje się bliżej środkowej części listy województw (od miejsca 3. przy nawozach potasowych, do 7. w przypadku wapna nawozowego), każdorazowo przyjmując wartości powyżej średnich dla kraju.

Mapa 3. Powierzchnia zasiewów i zużycie nawozów w 2020 r.

5. Ciągniki i maszyny rolnicze

Zmiany zachodzące w okresie międzypisowym w polskim rolnictwie, modernizacja gospodarstw rolnych i coraz większa ich specjalizacja spowodowały w wielu miejscach przebudowę parku maszynowego, zarówno w ujęciu ilościowym, jak i jakościowym. W gospodarstwach rolnych w województwie wielkopolskim znajdowało się 155 tys. ciągników, o 2,1% więcej niż wykazano w poprzednim spisie. Wzrost liczby tego typu maszyn przebiegał w tempie podobnym do obserwowanego w kraju. Zwiększyło się również wyposażenie w kombajny zbożowe. W gospodarstwach rolnych w wielkopolskim było ich 19 tys., tj. o 2,4% więcej niż w 2010 r. (w kraju o 10,2% więcej). Gospodarstwa posiadały ponadto 49 tys. opryskiwaczy polowych, o 7,3% mniej niż w poprzednim spisie (w kraju o 5,8% mniej). W porównaniu z PSR 2010 w gospodarstwach stwierdzono również mniejszą liczbę opryskiwaczy sadowniczych (2 tys. sztuk – o 22,0% mniej; w kraju o 1,4% więcej) oraz kombajnów ziemniaczanych (7 tys. sztuk – o 31,6% mniej; w kraju o 24,9%) i buraczanych (2 tys. sztuk – o 66,2% mniej; w kraju o 62,0%). Większość maszyn znajdowała się na wyposażeniu gospodarstw indywidualnych. W przypadku ciągników było to 97,6%, kombajnów buraczanych – 98,8%, a ziemniaczanych – 99,5% (w kraju odpowiednio: 98,8%, 99,1% i 99,6%).

Wobec spadku liczby gospodarstw i ich większej specjalizacji, w okresie dziesięciolecia 2010–2020 zmieniła się nie tylko liczba bezwzględna ciągników i maszyn rolniczych, ale także stopień wyposażenia gospodarstw. W 2020 r. na 100 gospodarstw rolnych w wielkopolskim przypadają przeciętnie 133 ciągniki, 42 opryskiwacze polowe, blisko 17 kombajnów zbożowych, 6 ziemniaczanych i 2 buraczane oraz 2 opryskiwacze sadownicze. Podobnie jak w spisie 2010 r., stopień wyposażenia maszynowego gospodarstw rolnych w wielkopolskim, dla wymienionych wyżej typów maszyn rolniczych, był wyższy niż przeciętnie w kraju. Największa różnica dotyczyła ciągników (133 sztuki na 100 gospodarstw wobec blisko 110 sztuk w kraju). W tym przypadku stopień wyposażenia gospodarstw zwiększył się średnio o 12 sztuk (w kraju o blisko 16).

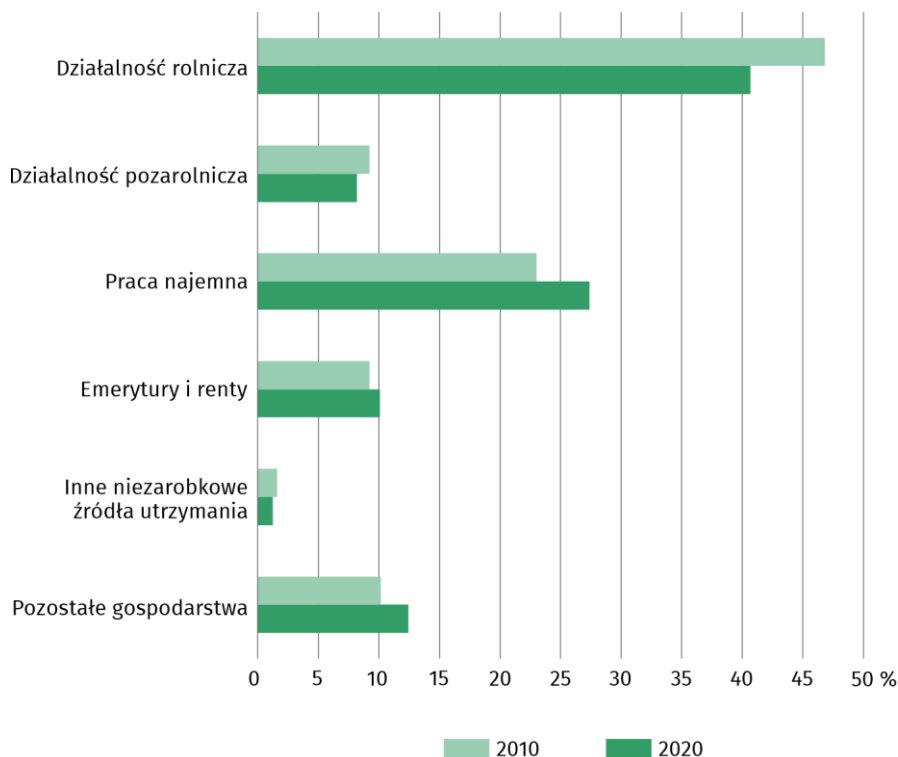
Stopień wyposażenia gospodarstw rolnych w wielkopolskim w ciągniki i maszyny rolnicze był wyższy niż przeciętnie w Polsce. Na 100 gospodarstw przypadają tu m.in. 133 ciągniki wobec 110 w kraju

6. Źródła dochodów gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego

Na przestrzeni lat 2010–2020 odnotowano wzrost odsetka gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego uzyskujących dochody z tytułu innych niezarobkowych źródeł utrzymania (poza emeryturą i rentą) oraz pobierających emerytury i renty. Obniżył się natomiast udział gospodarstw dla których źródłem dochodów była działalność pozarolnicza oraz praca najemna. Należy zauważyć znaczny wzrost odsetka gospodarstw, które uzyskały dochody z innych niezarobkowych źródeł (był on ponad 3-krotnie wyższy od notowanego w 2010 r.), na co wpływ miał m.in. program „Rodzina 500+”.

Wyniki PSR 2020 wykazały, że w okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r. włącznie, dochody z prowadzonej działalności rolniczej uzyskało ok. 116 tys. gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego (ok. 125 tys. w 2010 r.). Dla 40,4% ogółu omawianych gospodarstw źródłem dochodów była praca najemna (spadek o 2,1 p.proc. w stosunku do 2010 r.), a dla 27,0% – emerytury i renty (wzrost o 1,4 p.proc.). Na przestrzeni 10 lat udział gospodarstw domowych dla których źródłem dochodów były inne niezarobkowe źródła utrzymania poza emeryturą i rentą (w skład których wchodzi m.in. świadczenie wychowawcze z programu „Rodzina 500+”) wzrósł o 11,5 p.proc. do poziomu 16,2%. Najmniejszy odsetek odnotowano dla gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego, które uzyskały dochody z działalności pozarolniczej (15,2%, w porównaniu z 2010 r. spadek o 2,5 p.proc.).

Wykres 7. Struktura gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według głównego źródła dochodów

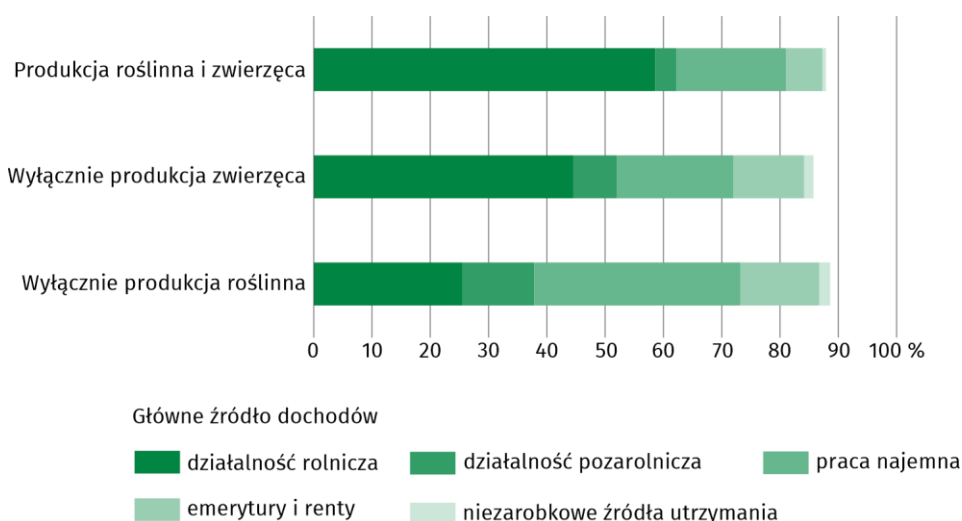

Według PSR 2020, w województwie wielkopolskim wśród gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego przeważały takie, dla których głównym źródłem utrzymania (tj. źródłem dochodów przekraczającym 50% dochodów ogółem) była działalność rolnicza. Natomiast w kraju odnotowano przewagę gospodarstw, dla których głównym źródłem dochodów była praca najemna (w 2010 r. zarówno w wielkopolskim, jak i w kraju dominującym źródłem dochodów gospodarstw była działalność rolnicza).

Działalność rolnicza stanowiła główne źródło dochodów dla 41,0% gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego (w stosunku do 2010 r. spadek o 6,0 p.proc.), a dla 27,6% była to praca najemna (wzrost o 4,5 p.proc.). Mniejszy był udział gospodarstw dla których głównym źródłem utrzymania były emerytury i renty (10,2% wobec 9,3% w 2010 r.) oraz działalność pozarolnicza (8,2% wobec 9,3%). Odsetek gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego, dla których głównym źródłem dochodów były inne niezarobkowe źródła utrzymania (poza emeryturą i rentą) wyniósł 1,3% (wobec 1,6% w 2010 r.).

Głównym źródłem dochodów gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego była działalność rolnicza

Wykres 8. Struktura gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według głównego źródła dochodów i rodzaju prowadzonej działalności rolniczej w 2020 r.

W zależności od rodzaju prowadzonej działalności rolniczej notuje się różnice wielkości udziału źródeł głównych dochodów uzyskanych przez gospodarstwa domowe z użytkownikiem gospodarstwa rolnego. Odsetek gospodarstw uzyskujących główne dochody z działalności rolniczej przeważał w grupie gospodarstw zajmujących się produkcją mieszaną, tj. zarówno roślinną, jak i zwierzęcą (58,6%; w kraju 41,3%) oraz wyłącznie zwierzęcą (44,5%; w kraju 33,2%). Gospodarstwa prowadzące wyłącznie produkcję roślinną, jako główne źródło dochodów wskazywały przeważnie pracę najemną (35,4%; w kraju 38,4%).

***

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło danych GUS”, a przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez GUS prosimy o zamieszczenie informacji: „Opracowanie własne na podstawie danych GUS”.

Opracowanie merytoryczne:
Urząd Statystyczny w Poznaniu
Dyrektor Jacek Kowalewski
tel: 61 2798 266

Rozpowszechnianie:
Wojewódzkie Informatorium Statystyczne
Wielkopolski Ośrodek Badań
Regionalnych
tel: 61 2798 320, 61 2798 323
e-mail: informatoriumPOZ@stat.gov.pl

Współpraca z Mediami:
Arleta Olbrot
Wielkopolski Ośrodek Badań Regionalnych
tel: 61 2798 345
e-mail: a.olbrot@stat.gov.pl

 poznan.stat.gov.pl

 @Poznan_STAT

 @UrządStatystycznywPoznaniu

Powiązane opracowania:

Publikacja GUS pt. *Powszechny Spis Rolny 2020. Raport z wyników*

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/psr-2020/powszechny-spis-rolny-2020-raport-z-wynikow,4,1.html>

Publikacja GUS pt. *Powszechny Spis Rolny 2020. Metodologia i organizacja badania*

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/psr-2020/powszechny-spis-rolny-2020-metodologia-i-organizacja-badania,3,1.html>

Ważniejsze pojęcia i wyjaśnienia metodologiczne zawarto w wyżej wymienionych opracowaniach.

Temat dostępny w bazach danych:

Bank Danych Lokalnych – Powszechne Spisy Rolne – PSR 2020

<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>